

řízení jen bydliště dne 26. února 1919. Poněvadž jest zjištěno, že žalobkyně dne 26. února 1919 měla bydliště ve Vídni — žalovaná v Československé republice, — jde o tvrzený zbytek pohledávky, jež vznikla v rakousko-uherských korunách před 26. únorem 1919 a spočívá na soukromoprávním titulu z doby před tímto dnem; a žalobkyně popírá, že závazek byl před 15. zářím 1922 úplně již splněn, tak že právní trvání zažalovaného nároku jest alespoň sporno a pochybno (§ 2 čís. 7 a § 5 poslední odstavec nař. čís. 265/1922); byla žalobkyně povinna, přihlásiti svou pohledávku k soupisu u zúčtovacího úřadu, příslušného dle §u 3 (4) téhož nařízení, což, jak nesporno, také učinila. Podle §u 9 nařízení čís. 265/1922 bylo dnem 15. září 1922 zakázáno, konati i přijímati jakékoli platy, převody a veškerá jiná právní jednání, směřující k urovnání pohledávek a závazků podle tohoto nařízení soupisem povinných; důsledně nelze tedy ani žalobou se domáhati zaplacení tvrzeného zbytku pohledávky. Žalobu přes to podanou bylo tedy z tohoto důvodu zamítnouti, aniž bylo třeba, ba ani přípustno, pustiti se do rozboru ostatních sporných otázek. Pokud tedy soud odvolací — byť i z jiných důvodů — potvrdil rozsudek soudu prvního, jímž žaloba byla zamítnuta, neposoudil nesprávně věc po stránce právní, a není tu dovolacího důvodu čís. 4 §u 503 c. ř. s. Dovolání nebylo tedy vyhověno. Ježto, však není vyloučena možnost, že zúčtovací ústav rozhodne, že sporná pohledávka není podrobena soupisu, v kterémžto případě by teprve bylo lze jednati věcně o žalobním nároku, byla žaloba zamítnuta jen pro tentokrát.

Čís. 4729.

Pozůstalostní (svěřenský) soud není povinen přijati na soud dědické (nástupnické) přihlášky zřejmě neodůvodněné, a poukázati dědice na pořad práva.

Přihlášce čekatele svěření po zůstaviteli, zemřelém před nabytím účinnosti zákona o zrušení svěření ze dne 3. července 1924, čís. 179 sb. z. a n., není na závadu, že uzavřel nerovnorodý sňatek, ač to zřizovací listinou bylo zapovězeno. Lhostejno, kdy sňatek byl uzavřen, jen když nápad svěření stal se po 28. říjnu 1918.

(Rozh. ze dne 25. února 1925, R I 125/25.)

Poslední držitel Ch-ského svěření Jan T., jenž zemřel dne 5. června 1921, vzdal se již za svého života notářským spisem ze dne 23. prosince 1920 držení a užívání svěření ve prospěch jediného syna jako nejbližšího čekatele Dra Leopolda T-a. Zesnulý Jan T. podepsal dále dne 2. června 1921 podání na svěřenský soud, v němž oznamuje, že dne 23. prosince 1920 odstoupil ze svěření pod tou podmínkou, že v držení a užívání svěření nastoupí po něm syn Dr. Leopold T. a že on sám jen za tohoto předpokladu se svých nároků na svěření neodvolatelně vzdává. Toto podání zároveň s oním notářským spisem předložil svěřenskému soudu plnomocník Jana T-a teprve dne 11. října 1921. Současně se přihlásil v jiném podání Dr. Leopold T. ke svěření,

odstoupením otcovým dne 23. prosince 1920 uvolněnému, na základě svěrenské zřizovací listiny ze dne 28. března 1703, při čemž v tomto a dalším podání ze dne 19. října 1921 předložil i průkazy svého práva nástupnického. Poukázal i k tomu, že uzavřel sice proti ustanovení zřizovací listiny dne 15. března 1913 nerovnorodý sňatek s Piou Julíí W-ovou, dcerou továrníka Oswalda W-a, že však tato překážka byla zákonem o zrušení šlechtictví ze dne 10. prosince 1918, čís. 61 sb. z. a n. odstraněna. Podáním ze dne 15. listopadu 1921 projevil opatrovník svěrenství a potomstva svůj souhlas s obsahem spisů právě uvedených. Svěrenský soud vydal usnesení ze dne 19. listopadu 1921, jímž nástupnická přihláška Dra Leopolda T-a byla přijata na soud a, poněvadž své právo nástupnické ke svěrenství dostatečně vykázal, byly mu zároveň přenechány dle řu 810 obč. zák. a ř 145 nesp. říz. správa a užívání jmění svěrenského. Podáními ze dne 1. července a 7. srpna 1924 přihlásil se ku svěrenství Konstantin T. S vě ř e n s k ý s o u d nepřijal jeho přihlášky na soud a vydal usnesení, že projednání uvolněného svěrenství bude provedeno podle usnesení svěrenského soudu ze dne 19. listopadu 1921 na základě nástupnické přihlášky předního čekatele Dra Leopolda T-a. D ů v o d y: Svěrenský soud setrvává na stanovisku, projeveném v usnesení ze dne 19. listopadu 1921, jež odůvodňuje nyní blíže tím, že zřizovací listinou nařízený vylučovací důvod nerovnorodého manželství pominul, neboť byla zákonem ze dne 10. prosince 1918, čís. 61 sb. z. a n. v řs. republice šlechtictví a veškerá z něho vyplývající práva vůbec zrušena a také v ústavní listině ze dne 29. února 1920 bylo vysloveno v řu 106: »Výsady pohlaví, r o d u a povolání se neuznávají.« Zásadu tuto provedl nyní zákon o zrušení svěrenství ze dne 3. července 1924, čís. 179 sb. z. a n. ustanovením řu 2 (2), že uří určení osob čekatelů se nehledí k omezením zřizovacích listin, která se přičí právnímu řádu nastalému po 28. říjnu 1918 zrušením šlechtictví (pro nerovný sňatek a pod.), a dalším ustanovením řu 3 (2), že svěrenství v den účinnosti zákona uvolněné dlužno odevzdati do neobmezeného vlastnictví čekatele, k nástupnictví povolaného, bez ohledu na obmezení zřizovací listiny v řu 2 (2) uvedená. Dle toho dlužno Dra Leopolda T-a uznati za svěrenského nástupce přes to, že uzavřel dne 15. března 1913 t. zv. nerovný sňatek, neboť zákon nikterak nerozeznává, zda byl nerovnorodý sňatek uzavřen za starého či nového právního řádu. Zákon tyto případy rozumně ani rozlišovati nemohl, neboť zamýšlel očividně přežité náhledy a staré křivdy ohledně nerovných sňatků čekatelů, pokud jiné osoby z nich určitých práv již nenabýly, vůbec odstraniti. Jinak by na př. ze dvou bratrů, z nichž starší před 28. říjnem 1918 nerovný sňatek uzavřel, kdežto mladší bratr teprve po 28. říjnu 1918 rovněž prostou občanku za manželku pojal, musil onen tomuto ze svěrenství ustoupiti, což by odporovalo všemu právnímu citu. Arciř kdyby dědický nápad byl nastal již před 28. říjnem 1918, tu by následkem nerovného sňatku předního čekatele další čekatel nabyl aktuálního práva nástupnického. Do skutečného nápadu jest t. zv. »vrchní vlastnictví« čekatelů podle obsahu zákonných předpisů spíše fiktivním, jest jen omezením vlastnictví uživatelova; rozhodným jest jen nápad dědický a tu opět obdrží požívání jen čekatel, který podle zakládací listiny jest nejbližším nápad-

níkem. Tak usuzuje výslovně důvodová zpráva vládního návrhu zákona o zrušení svěření (posl. sněmovny tisk 4046/23 str. 11). Jestliže zpráva ústavně-právního výboru senátu N. S., vydaná při projednávání zákona pod číslem tisku 1946/24 na straně 2. dovozuje, že vládní osnova, mluvíc o »právním řádu, nastalém po 28. říjnu 1918«, nechce patrně postihnouti skutečnosti, které nastaly před datem převratu, lze tomu jen tak rozuměti, že zákonodárci novým zákonem nechtěli se dotknouti práv jednotlivých čekatelů, kteří následkem dřívějších dědických nápadu práva ke skutečnému nastoupení svěření jako přední čekatelé byli opravdu již nabyli. Na stejné zásadě se zakládá i ustanovení Šu 9 cit. zák. Nově přihlášený svěřenský nápadník Konstantin T. odvozuje své právo nástupnické jediné z toho, že přední čekatel Dr. Leopold T. jest podle zřizovací listiny ze dne 28. března 1703 ze svěření pro nerovný sňatek vyloučen. Jinak uznává tento další čekatel, že Dr. Leopold T. pochází ze starší linie mužských descendentu Jana T-a, roku 1861 zemřelého, která v první řadě ke svěření jest povolána, takže by při vlastním rovnorodém manželství po svém otci řádně nastupoval, čímž by dána byla i podmínka účinnosti resignace posledního držitele Jana T-a vyslovena tím, že tento odstupuje ze svěření jediné ve prospěch syna Leopolda a pro případ, že on v držení a užívání svěření po něm skutečně nastoupí. Dle vývodů Konstantina T-a přední čekatel Dr. Leopold T. ztratil své právo na svěření toliko pro své nerovnorodé manželství. Z důvodů, v dřívějším odstavci uvedených, však vychází, že tomu tak není, že naopak Dr. Leopold T. ke svěření za nového řádu uvolněnému, své přední právo nástupnické přes svůj nerovný sňatek zachovává a že jeho dědickou přihláškou v usnesení ze dne 19. listopadu 1921 k soudu přijatou splněna byla i podmínka řádné účinnosti notářského spisu ze dne 23. prosince 1920, kde svěřenský předchůdce se vzdal ve prospěch synův držení a užívání svěření. Proto bylo nyní nástupnickou přihlášku Konstantina T-a z toho důvodu odmítnouti, poněvadž svěření se uvolnilo ne smrtí Jana T-a dne 5. června 1921, nýbrž jeho předchozím vzdáním se dle Šu 632 obč. zák. dne 23. prosince 1920 a že Konstantinu T-ovi ani tenkrát, kdyby nápad svěření skutečně smrtí Jana T-a byl nastal, pro přednostní právo Dra Leopolda T-a dědický nárok na svěření by nepříslušel. Tuto právní otázku bylo lze hned v nesporném řízení rozřešiti. Tomu neodporuje § 122 nesp. říz., kterýž nelze vykládati v ten rozum, že pozůstalostní soud jest povinen přijati každou dědickou přihlášku, předepsané formě vyhovující, i když jest jisto, že osoba se přihlašující dědického práva nemá a že přihláška nemůže proto vésti k odevzdání pozůstalosti. Záleží právě na tom, aby osoby, nemající zřejmě dědických nároků, nebyly odkazovány na pořad práva, tak aby nedošlo ke sporům již předem bezvýsledným. Rekursní soud napadené usnesení potvrdil v podstatě z týchž důvodů. Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Není tu podmínek Šu 16 patentu o nesp. řízení, zejména neodporuje napadené usnesení zákonu. V první řadě je souhlasiti s nižšími soudy, že

přes ustanovení §§ 122 a 125 pat. o nesp. říz. není pozůstalostní (svěřenský) soud povinen přijati dědické (nástupnické) přihlášky zřejmě nezákonné, tím méně poukázati strany na pořad sporu, jehož výsledek jest podle určitého předpisu zákona předem jistým. Postup ten nepřičí se ani §u 2 čís. 7 pat., ježto nejde o probrání sporných otázek právních. Nespornost právních předpisů co do jich výkladu posuzuje soud, a nemohou o ní rozhodovati strany. Není-li proto pro nesporného soudce sporných právních otázek, ježto věc dá se posouditi podle určitých a přesných předpisů zákona, nelze mluvit o sporných právních náhledech, a nezáleží na tom, že některá strana snaží se týž předpis zákonný vykládati odchýlně ve svůj prospěch. Není proto nezákonností, že nebyla na soud přijata stěžovatelova přihláška k svěření, když soud uznal za jediné oprávněnou přihlášku předního čekatele jako jediného nástupce ve svěření, a důsledkem toho uznal jen ji za způsobilou k projednání uvolněného svěření. Způsobilost tohoto předního čekatele, t. j. Dra Leopolda T-a posuzoval svěřenský soud právem podle dne, kdy svěření se uprázdnilo, ať to byl den, kdy poslední držitel vzdal se svěření ve prospěch onoho předního čekatele, anebo den jeho smrti. Obě tyto události spadají do doby účinnosti jak zákona o zrušení šlechtictví ze dne 10. prosince 1918, čís. 61 sb. z. a n., platného od 11. prosince 1918, tak i § 106 ústavní listiny ze dne 29. února 1920, zrušivšího výsady rodu. Teprve uprázdněním se svěření vzniklo právo čekatelovo na nástupnictví ve svěření, a teprve podle této chvíle je posouditi způsobilost čekatelovu k nabytí svěření (§ 545 obč. zák.). Svěřenský soud proto přijal právem nástupnickou přihlášku Dra Leopolda T-a již v roce 1921 na soud (usnesení ze dne 19. listopadu 1921), a odevzdal mu správu i užívání svěření bez ohledu na omezení zřizovací listiny, přičítící se právnímu řádu, nastalému po převratu z 28. října 1918, podle něhož byl by jmenovaný vyloučen z nástupnictví pro sňatek, s nešlechtičnou před tím uzavřený. Příslušná ustanovení §u 2 odstavec druhý a §u 3 odstavce druhý zákona ze dne 3. července 1924, čís. 179 sb. z. a n. jsou jen potvrzením správnosti právního názoru, projeveného svěřenským soudem již v roce 1921. Nižší soudy správně poukázaly hlavně na předpis §u 3 odstavec druhý, podle něhož bylo posouditi poměr tohoto uprázdněného svěření, a dovedly z něho, že nebylo přihlédnouti k omezením, odporujícím právnímu řádu plativšímu již v čas nápadu. Nepřijetím přihlášky stěžovatelovy bylo vyhověno zásadě *Quia non movere*, vyslovené v důvodové zprávě, a neodporuje tomu ani § 9 zákona, vylučující domáhání se uznání vlastnictví jiným nápadníkem z důvodu tam uvedeného, ježto za nabyvatele svěření byl uznán přední čekatel Dr. Leopold T. již v roce 1921. Neprávem pokládá stěžovatel za rozhodný teprve den účinnosti zákona o zrušení svěření i v tom smyslu, že pro nástupnictví ve svěření nemá ani podle zřizovací listiny významu nerovnorodý sňatek uzavřený po tomto dni. V republice Československé není, pokud jde o čsl. občany, šlechticů již od 11. prosince 1918, a nebylo proto již po tomto dni možno čsl. občanu, by pojal šlechtičnu za manželku. Zrušením šlechtictví pozbyla platnosti i ustanovení zřizovacích listin tomu se přičítící bez ohledu na to, že listiny ty byly speciálními zákony, neboť byly jako

takové podle §u 9 obč. zák. změněny pozdějšími zákony, jim odporujícími. Právem nepřihlédl proto soud svěřenský již v roce 1921 k omezení zřizovací listiny odporujícímu novému právnímu řádu, jenž neznal sňatků nestejnorodých. Nezáleží proto na tom, kdy přední čekatel, povoláný zřizovací listinou k nástupnictví, uzavřel manželství, jež by ho za platnosti omezení sňatků ve smyslu zřizovací listiny vylučovalo z nástupnictví, ježto omezení to bylo již zrušeno zákonem. Nešlo tu proto o oživení práva jednou již platně pozbytého, ježto právo to před tím vůbec nevzniklo, nýbrž o vznik práva podle předpisů zřizovací listiny plativší na dále, pokud nepřičila se novému právnímu řádu, jenž neuznává některých jejích omezení při nástupnictví ve svěřenství. Nebyl proto nerovnorodý sňatek Dra Leopolda T-a na překážku, by jmenovaný neuplatnil již v roce 1921 své práva nástupnické, vylučující z něho další čekatele, aniž záleží na tom, kdy k onomu sňatku došlo. Šlo tudíž při právním posouzení věci jen o základní zásady nového právního řádu vylučujícího všechna ustanovení jemu se příčící, mezi něž náleží jakékoli výsady poskytnuté dříve šlechtickému původu. O těchto zásadách nemůže býti sporu, a mohl proto posouditi věc i soudce nesporný.

Čís. 4730.

Lze knihovně poznamenati podmínky, jež ve prospěch železniční správy byly vytčeny při povolení ku stavbě.

Státní dráhy zastupuje na soudě finanční prokuratura. V tom, že finanční prokuratura podala rekurs do rozhodnutí o návrhu ředitelství státních drah, jest spatřovati schválení návrhu.

(Rozh. ze dne 25. února 1925, R I 132/25.)

Návrhu ředitelství státních drah v Plzni, by podle stavebního povolení zemského správního výboru poznamenáno bylo v pozemkové knize, že stavebník (vlastník) domu, postaveného na č. k. 316/9 v D. i jeho právní nástupce jest povinen nahraditi správě čsl. státních drah všechny výlohy, které jí vzniknou při stavbě II. koleje změnou projektu, způsobenou stavbou, přeložením terasy nové, souběžné cesty a vedlejších hospodářských budov strážního domku čís. 260, soud první stoličce vyhověl, rekursní soud návrh zamítl. Důvody: Dle §u 20 knih. zák. může býti povolena knihovní poznámka jen za účelem, v §u tom pod a) a b) uvedeným, pak v případech, kde ji zvláštní zákony připouštějí. V tomto případě nejde o takovou poznámku, nýbrž jde o knihovní zajištění nároku čsl. státních drah, který jim snad vzejde proti vlastníku domu na pozemku č. k. 316/9 v D. postaveného. Zajištění to může se dle §u 14 knih. zák. státi toliko vkladem (záznamem) zástavního práva za pohledávku, jejíž nejvyšší obnos, za nějž zavazena nemovitost ručí, musí býti uveden v listině, podle níž zápis se má státi.

Nejvyšší soud obnovil usnesení prvního soudu.